

Середня загальноосвітня школа в Норвегії

Ukraink

Innholdsfortegnelse

<i>Державна середня загальноосвітня школа є безкоштовною</i>	3
<i>Шкільні пропуски та дозволи на додаткові вихідні</i>	3
Важливі цінності норвезької школи	5
<i>Усі учні повинні почувати себе в школі безпечно та добре</i>	5
<i>Порядок і поведінка</i>	6
<i>Усі учні повинні мати рівні можливості для навчання</i>	6
<i>Індивідуальний підхід до навчання</i>	7
<i>Спеціальна освіта</i>	7
Співпраця між домом та школою	7
<i>Співпраця на національному рівні</i>	8
<i>Співпраця зі школою</i>	8
<i>Співпраця в класі</i>	9
<i>Співпраця в питаннях про вашу дитину</i>	9
<i>Обов'язок збереження конфіденційності</i>	11
<i>Перекладач</i>	11
Навчальний план	12
<i>Загальна частина навчальної програми</i>	12
Навчальні програми з предметів	13
<i>Оцінювання</i>	13
Учні з рідною мовою, іншою ніж норвезька	14
<i>Спеціальний підхід / організація щодо вивчення норвезької мови</i>	14
<i>Двомовне вивчення предметів</i>	15
<i>Освіта рідною мовою</i>	16
<i>Ознайомча програма для новоприбулих учнів - INN- program</i>	16

Навчання поза класом	17
Домашнє завдання	18
Вільний час учнів	18
<i>Програма позашкільних заходів</i>	<i>18</i>
<i>Дозвілля (гуртки, спортивні секції)</i>	<i>18</i>
<i>Святкування днів народження</i>	<i>19</i>
Консультування та подальша освіта	20
<i>Право на соціально-педагогічне консультування</i>	<i>20</i>
<i>Навчально-професійна орієнтація</i>	<i>21</i>
<i>Перехід до старшої школи</i>	<i>22</i>

Навчання в середній загальноосвітній школі триває десять років і ділиться на початкову та середню школу. Початкова школа ділиться на сім класів, 1-7 клас. Середня школа ділиться на три класи, 8 - 10 клас. Діти йдуть до першого класу в тому році, в якому їм виповнюється 6 років, а потім після кожних літніх канікул їх переводять до наступного класу.

Один навчальний рік триває з середини серпня до приблизно 20 червня. У шкільному календарі канікул та вихідних днів на рік «Skoleruta», ви знайдете огляд канікул та вихідних днів, які діти матимуть протягом навчального року. Ви можете отримати шкільний календар канікул та вихідних днів «Skoleruta» у школі. Також його можна знайти на сайті міського муніципалітету.

Державна середня загальноосвітня школа є безкоштовною

Існують як державні, так і приватні середні загальноосвітні школи. Міський муніципалітет володіє державними середніми загальноосвітніми школами. Державна школа є безкоштовною. Це означає, що навчання, матеріали та інші заходи, які є частиною освітнього процесу, є безкоштовними. Усі діти обов'язкового шкільного віку мають право відвідувати державну середню загальноосвітню школу. Обов'язковий шкільний вік – від 6 до 16 років.

Шкільні пропуски та дозволи на додаткові вихідні

В Норвегії відвідування середньої загальноосвітньої школи є обов'язковим для дітей обов'язкового шкільного віку. Це означає, що учень повинен бути в школі всі навчальні дні та на всіх уроках. Таким чином, батьки не можуть одноосібно вирішувати, чи може учень взяти вихідний від школи день і коли він його може взяти.

Школа реєструє, присутність учнів щодня. У разі хвороби школяра, батьки можуть залишити дитину вдома. Вони також зобов'язані повідомити школу про це, як правило, зранку, до початку навчального дня. Якщо учень хворіє кілька днів, вам слід отримати лікарняний лист від лікаря.

Якщо учневі необхідно взяти вихідні поза канікулами та вихідними днями, які передбачені шкільним календарем, то батьки повинні подати заяву на це заздалегідь. У заяві має бути зазначено, чому учневі важливо надати додаткові вихідні дні. Муніципалітет може надати до двох тижнів додаткових вихідних днів, якщо вважатиме причину виправданою. Учні, які належать до конфесій, поза церквою Норвегії, мають право на додаткові вихідні дні тоді, коли їхні конфесії мають релігійні свята. Для цього заздалегідь подається письмова заява.

Важливі цінності норвезької школи

Цінності норвезької школи базуються на правах людини. Непорушність людської гідності - важлива цінність, яка є центральною щодо всього, що відбувається в школі.

Усі учні повинні почувати себе в школі безпечно та добре

Школа повинна зустрічати учнів з довірою та повагою. Жоден учень не повинен зазнавати дискримінації чи переслідування в будь-який спосіб. Усі учні повинні відчувати себе частиною класу та школи. Усі працівники школи повинні переконатися, що всі учні відчувають себе добре в школі. Якщо дорослий у школі знає або вважає, що учень зазнає знущань, переслідувань чи іншої шкоди, він або вона повинні завжди

- втрутитися та негайно припинити порушення, якщо це можливо
- розповісти директору
- розслідувати те, що сталося

Якщо учень не відчуває себе добре і безпечно в школі, директор несе відповідальність за розробку плану та вжиття заходів для того, щоб учень знову почувався безпечно та добре. Це є обов'язок школи.

Порядок і поведінка

У школах є правила порядку та поведінки, яких учні повинні дотримуватися. У норвезьких школах працюють над порядком і поведінкою, використовуючи діалог. Якщо школа вважає, що учень не дотримується правил, школа спочатку поговорить з учнем про це. Якщо після цієї розмови, учень продовжує порушувати правила, школа зв'язується з батьками, щоб вони дізналися, що сталося, і поговорили про це з дитиною вдома. Крім того, у кожному класі можуть бути власні правила доброзичливості, які учні та вчитель склали разом. Правила, які містять їхнє бачення шкільного сьогоднішнього позитивним, щоб вони могли розвиватися та вчитися якомога краще.

Усі учні повинні мати рівні можливості для навчання

Школа повинна надавати всім учням рівні можливості для навчання та розвитку, незалежно від їхнього походження та передумов. Школа повинна враховувати, що учні різні й сприяти тому, щоб кожен почував себе в школі та в суспільстві, як вдома. Навчання має давати учням знання та бажання вчитися протягом усього життя. Школа повинна сприяти тому, щоб учні:

- розвивалися як особистості
- розвивали знання та компетентність щодо шкільних предметів
- отримували досвід про те, як бути частиною суспільства

Індивідуальний підхід до навчання

Всі учні отримають індивідуальний підхід до навчання. Учні різні й навчаються по-різному. Отже, школа повинна надавати освіту таким чином, щоб усі учні змогли отримати якнайбільше користі від навчання.

Спеціальна освіта

Деякі учні мають право на спеціальну освіту. Якщо батьки або школа вважають, що учень не має достатньо хороших результатів у навчанні, школа має забезпечити учневі адаптоване під нього навчання. Якщо адаптоване школою навчання не допомагає учневі, школа та педагогічно-психологічна служба (РРТ) у співпраці з вами, як із батьками, повинні оцінити, чи потрібні учню додаткові заходи, щоб отримати хороші пропозиції навчання в школі. Такі додаткові заходи називаються спеціальною освітою. Спеціальна освіта може, наприклад, полягати в тому, що учень працює над досягненням навчальних цілей відмінних від тих, що має решта групи, в застосуванні спеціального обладнання, та/або в тому що учень може отримувати додаткову підтримку від дорослого в школі – у навчанні та/або на перервах.

Співпраця між домом та школою

У Законі про освіту зазначено, що школа та батьки несуть спільну відповідальність за навчання в середній загальноосвітній школі. Школа зобов'язана співпрацювати з батьками. Співпраця відбувається як на національному рівні, так і в окремій школі.

Співпраця на національному рівні

Влада створила національний батьківський комітет для середньої загальноосвітньої школи та старшої школи (FUG). FUG надає поради та рекомендації як батькам, так і школі. FUG також консулює органи влади з питань співпраці між домом і школою.

Співпраця зі школою

Батьки в школі беруть участь у виборі робочої комісії – батьківської робочої комісії (FAU). FAU співпрацює зі школою та дає поради директору.

У більшості шкіл обирається контактна особа класу серед батьків. Контактна особа класу обирається на один навчальний рік, і співпрацює з вчителями класу. Контактна особа класу — це той, хто вирішує проблеми зі школою від імені всіх батьків у класі.

Співпраця в класі

Усі школи повинні організувати батьківські збори на початку навчального року. Більшість шкіл організовують батьківські збори двічі на рік, а деякі – частіше. Батьківські збори є загальними для всіх батьків у класі. На батьківських зборах надається інформація про школу, про навчальний рік та про розпорядок роботи в школі. Також надається інформація про навчальну програму та інші речі, які важливо знати вам, як батькам.

На батьківських зборах батьки можуть познайомитися один з одним. Знайомство батьків між собою є важливим, коли діти проводять час разом як в школі, так і у вільний час.

Співпраця в питаннях про вашу дитину

Батьки грають важливу роль у навчанні своїх дітей у школі. Важливо, щоб школа та батьки учня співпрацювали, для того щоб учень був успішним у школі. Ви, як батьки, повинні відвідувати бесіди про розвиток та батьківські збори. Важливо проявляти інтерес до навчання дитини в школі. Для того, щоб школа могла добре сприяти навчанню та розвитку вашої дитини в школі, важливо, щоб ви поділилися зі школою необхідними знаннями про свою дитину.

Як ви можете проявити інтерес до навчання вашої дитини в школі?

Є багато речей, які ви, як мати чи батько, можете зробити, щоб проявити інтерес до навчання своєї дитини в школі. Ви можете

- розмовляти з дитиною/підлітком про те, що вони робили і чого навчилися в школі
- виділяти час, на те щоб дитина/підліток міг зробити домашнє завдання
- бути доступними своїй дитині під час виконання домашніх завдань вдома
- відвідувати шкільні заходи
- зв'язуватися зі школою, якщо вам потрібно щось запитати, щось обговорити або надати та отримати інформацію

Бесіди про статус та плани

– це зустріч учня, батьків і контактного вчителя. На цій зустрічі учень, батьки та вчитель повинні обговорити успішність школяра. Мета бесіди – з'ясувати, як школа та батьки можуть співпрацювати для підтримки та стимулювання професійного та соціального розвитку учня. Інша важлива мета – з'ясувати, як учень може працювати над тим, щоб вчитися найкращим чином.

Учень і батьки зустрічаються з контактним вчителем для бесіди про статус та плани, щонайменше двічі протягом навчального року. Поговоріть зі своєю дитиною перед бесідою про розвиток. Подумайте, чи є у вас запитання до школи. Школа зобов'язана підтримувати зв'язок з вами, як з батьками, також поза межами цих зустрічей, якщо в цьому є потреба.

Бесіду про розвиток можна провести між батьками та вчителем без присутності дитини.

Обов'язок збереження конфіденційності

Кожен, хто працює в школі, зобов'язаний зберігати конфіденційність. Це означає, що вони не можуть надавати іншим інформацію про особисті речі, які вони дізналися про вас або ваших дітей через роботу. Порушення обов'язку збереження конфіденційності підлягає покаранню.

Є два винятки з цього правила:

1. Якщо ваша дитина потребує додаткової допомоги чи підтримки з боку інших осіб за межами школи, ви можете дати згоду на те, щоб школа надала необхідну інформацію особі/особам, які допомагатимуть дитині. Дати згоду означає надати школі дозвіл розповідати щось іншим. Ви й школа повинні домовитися про те, що можна розповісти. Така згода обмежена в часі, і ви можете відкликати її в будь-який час.
2. Якщо у школи є підстави вважати, що дитина піддається бездоглядності, або є ризик отримати будь-які травми, працівники школи зобов'язані повідомити про це до служби захисту дітей.

Перекладач

Важливо, щоб школа та батьки добре спілкувалися та розуміли один одного. Іноді може знадобитися використання послуг перекладача. І школа, і ви, батьки, можете попросити скористатися послугами перекладача. Якщо вам потрібен перекладач, наприклад на батьківських зборах, необхідно заздалегідь повідомити про це школу. Замовляти та платити за послуги перекладача має школа. Перекладач зобов'язаний зберігати конфіденційність. Використовувати дітей як перекладачів не дозволяється.

Навчальний план

Закон про освіту регулює освіту в середній загальноосвітній школі та старшій школі, а навчальний план регулює зміст освіти. Навчальний план складається із загальної частини та окремих навчальних програм з предметів.

Загальна частина навчальної програми

Загальна частина навчальної програми пояснює цінності та принципи, які характеризують освіту. Це стосується всієї освіти: як в середній загальноосвітній школі, так і в старшій школі.

Загальна частина навчальної програми наголошує, що учні повинні мати можливість розвивати екологічну свідомість, здатність критично мислити та етичну свідомість. Учні також вивчатимуть, що таке демократія на практиці.

Учні поступово покращуватимуть знання та розуміння. Вони мають замислитися над власним навчанням і вміти використовувати те, що вони вивчили в різних контекстах. Учні будуть практикувати формулювати запитання та знаходити відповіді – як наодинці, так і разом з іншими.

Учні повинні навчитися вчитися. Важливе значення мають співпраця, інновації та творчість, судження та роздуми, зацікавленість та дослідження.

Навчальні програми з предметів

У навчальних програмах предметів зазначено, що учні мають вивчати в різних класах. Кожна окрема школа сама вирішує, як учні мають працювати, щоб досягти цілей у навчальній програмі.

Оцінювання

Учні повинні отримувати проміжне оцінювання від своїх вчителів, починаючи вже з першого навчального року. Ці оцінювання важливі для отримання учнем індивідуального підходу до навчання. Оцінювання також можуть допомогти учню зрозуміти, що він чи вона може зробити, щоб навчатися найкращим чином. Проміжне оцінювання з предметів, порядку та поведінки робиться протягом всього навчального року, а результати оцінювання учні можуть отримати як в усній, так і письмовій формі.

У початковій школі учні не отримують оцінювання у вигляді оцінок. В середній школі учні отримують оцінювання як з оцінками, так і без них. Шкала оцінювання від 1-6, де 6 – найкраща оцінка. Усі учні повинні самостійно оцінити власну роботу, власний розвиток та власні знання. Це називається самооцінюванням.

Учні з рідною мовою, іншою ніж норвезька

Учні, які мають рідну мову, іншу ніж норвезьку чи саамську, мають право на спеціальне мовне навчання, доки вони не вивчать норвезьку мову достатньо, щоб бути в змозі розуміти та опрацьовувати навчальний матеріал під час регулярного навчального процесу у класі.

Спеціальне мовне навчання може означати 3 речі:

- Спеціальне вивчення норвезької мови - окремі уроки для вивчення норвезької мови
- Двомовне вивчення предметів – учень може отримати допомогу рідною мовою для розуміння предметів
- Освіта рідною мовою – учень може отримувати навчання рідною мовою

Школа повинна оцінити знання норвезької мови учня, щоб з'ясувати, чи має він / вона право на спеціальне мовне навчання. Якщо оцінювання дає висновок про те, що такий факт має місце, то має бути прийнято індивідуальне рішення щодо змісту та обсягу спеціального мовного навчання. Ви, як батьки, маєте право оскаржити це рішення.

Спеціальний підхід / організація щодо вивчення норвезької мови

Учні, які нещодавно переїхали до Норвегії й не знають норвезької мови, можуть отримати окремі уроки для вивчення норвезької мови. Для цього існує окрема навчальна програма. З часом, коли рівень знань норвезької мови покращиться, учні мають змогу навчатися в одному класі зі своїми однокласниками, отримуючи невелику додаткову підтримку. Мета спеціального підходу, щодо вивчення норвезької мови, полягає в тому, щоб знання норвезької мови школяра досягло певного базового рівня, так щоб він/вона змогли б вивчати всі предмети шкільної програми в класі без додаткової підтримки. На вивчення норвезької мови до рівня, де б учень

зміг отримувати максимальну користь від викладання всіх предметів норвезькою, може знадобитися багато часу, часто кілька років.

Двомовне вивчення предметів

Одночасно з вивченням норвезької мови, учень повинен також продовжувати вивчати шкільні предмети. Для цього учневі може знадобитися, допомога рідною мовою для розуміння того, що вивчається. Вчитель шкільних предметів і двомовний вчитель (який говорить як рідною мовою учня, а також норвезькою) співпрацюють над тим, що учень повинен вивчати. Це називається двомовним вивченням предметів, що означає, що учень вивчає шкільні предмети двома мовами. У разі потреби, учень має право на двомовну освіту.

Освіта рідною мовою

Вивчення рідної мови – це навчання, яке проводиться рідною мовою, і мета такого навчання – вивчити більше власної рідної мови. Це може полегшити учневі вивчення норвезької мови.

Школа повинна оцінити, чи потребує учень навчання рідною мовою. Якщо школа визнає, що учень цього потребує, то учень має право на вивчення рідної мови.

Ознайомча програма для новоприбулих учнів - INN- program

Учні, які перебувають в Норвегії протягом короткого часу, можуть отримати пропозицію відвідати спеціальну підготовчу програму для того, щоб вони змогли вивчити норвезьку мову до того, як вони почнуть навчання у звичайних класах. Муніципалітет може організувати спеціальну підготовчу програму для новоприбулих учнів в окремих групах, класах чи школах. Відвідування спеціальної підготовчої програми є добровільним, але багато учнів краще навчаються у звичайних класах, якщо спочатку відвідали підготовчу програму. Навчання на підготовчій програмі повинно забезпечувати інклюзивність та гарне навчальне середовище.

Навчання поза класом

Учні всіх класів, зазвичай, ходять у походи, відвідують музеї та проводять різноманітні заходи поза межами шкільного класу. Таке навчання стоїть нарівні з тим, що відбувається в школі, і участь в ньому є обов'язковою.

У багатьох школах, зазвичай, учні їздять до шкільних таборів, де проводять декілька днів з ночівлею. Метою перебування в шкільному таборі є загартування учнів як в навчальному, так і в соціальному плані. Поїздки, які організовує школа, є безкоштовними. Якщо у вас виникли запитання щодо поїздок чи шкільного табору, ви можете зв'язатися з контактним вчителем для отримання додаткової інформації про те, як планується поїздка чи про перебування в таборі.

Принцип індивідуального підходу до навчання поширюється і на навчання поза шкільним класом. Участь всіх учнів є дуже цінною. Учням важливо вчитися різними способами, і такі поїздки мають велике значення для розвитку соціальної співпраці в класі. Якщо є щось, що заважає вашій дитині приймати участь в таких заходах, ви повинні повідомити про це контактному вчителю, щоб можна було підлаштувати організацію заходу під вашу дитину.

Домашнє завдання

Зазвичай, учням дають домашні завдання, які потрібно виконувати вдома після уроків. Як правило, домашнє завдання - це матеріал який вже був пройдений в школі, й з яким учень повинен продовжувати працювати вдома. Добре, якщо ви, як батьки, підтримуєте свою дитину у цьому й проявляєте інтерес до цього.

Усі школи пропонують допомогу з виконанням домашніх завдань. Пропозиція допомоги з домашніми завданнями відрізняється в різних школах. Різні школи пропонують допомогу різним класам. У деяких муніципалітетах волонтерські організації пропонують допомогу з виконанням домашніх завдань. Ви можете запитати школу про те, які пропозиції існують.

Вільний час учнів

Діти та підлітки вчаться, коли вони в школі, а також у вільний час.

Програма позашкільних заходів

У всіх школах є позашкільна програма для учнів 1-4 класів.

Програма позашкільних заходів – це пропозиція нагляду, догляду та дозвілля до та після школи. У всіх муніципалітетах позашкільна програма не є безкоштовною, і лише в деяких муніципалітетах вона є безкоштовною.

Дозвілля (гуртки, спортивні секції)

Багато дітей та підлітків беруть участь в організованому дозвіллі, де також можна багато чому навчитися. Якщо в однокласників є спільні хобі, це може сприяти дружбі між ними, а також створити хороші позитивні соціальні зв'язки між учнями. Батьки також грають важливу роль в організації дозвілля своїх дітей. Часто батьки учнів співпрацюють між собою, і домовляються,

хто з них буде відвозити і забирати дітей з тренувань, а також беруть участь у різноманітних заходах. Багато батьків є тренерами а ще більше сприяють іншим чином тим заходам дозвілля в яких беруть участь їхні діти. Вам, як батькам, може бути корисно поговорити з іншими батьками, щоб дізнатися про актуальні заходи дозвілля. Багато вчителів також знають чимало про те, чим учні займаються у вільний час.

Святкування днів народження

Запрошення на день народження є звичною справою. Особливо це актуально, коли діти ходять до початкової школи. Багато дітей мають алергію або харчові звички, які можуть ускладнити відвідування таких свят. Доречно буде попередити інших батьків заздалегідь, якщо ваша дитина має непереносимість якогось продукту або не може щось їсти. Зазвичай, дитині, яка святкує день народження, приносять невеликий подарунок. Доречно буде обговорити святкування днів народження й узгодити вартість подарунків на батьківських зборах. Важливо розуміти, що від подібних свят нікого не відсторонюють.

Консультування та подальша освіта

Право на соціально-педагогічне консультування

Школа має сприяти як особистісному та соціальному розвитку учнів, так і професійному розвитку та навчанню. Соціально-педагогічна консультація може допомогти учням адаптуватися до школи. Вона може допомогти учням з особистими, соціальними чи емоційними проблемами, які можуть мати вплив на навчання учнів та соціальні відносини в школі.

Допомога може полягати в визначенні проблем і їх масштабів, а також у роз'ясненні того, чим може допомогти школа. Учні також можуть отримати допомогу поза школою. Соціально-педагогічний консультант може допомогти знайти та зв'язатися з потрібними службами допомоги.

Навчально-професійна орієнтація

Консультанти середньої школи повинні надати учню та батькам інформацію про те, на який вид старшої школи / відереґоенде-школи учень може подати заявку до вступу. Навчально-професійна орієнтація повинна допомогти учням усвідомити власні цінності, інтереси та передумови. Вона повинна дати учням самоосмислення та підвищити їх здатність робити правильний вибір освіти та професії. Консультанти повинні допомогти учням оцінити наслідки їхнього вибору, а також запобігти неправильному вибору освіти чи професії.

Учні мають отримати інформацію та рекомендації стосовно

- вибору професій
- можливості освіти в Норвегії та інших країнах
- ринку праці на національному та міжнародному рівні
- використання різноманітних консультаційних інструментів

Перехід до старшої школи

Молоді люди, які закінчили середню загальноосвітню школу, мають право на навчання в старшій школі / відерегоенде-школі. Поки учні навчаються в 10-му класі, вони відправляють заяву на навчання в старшій школі / відерегоенде-школі.

Учням, які прибули до Норвегії після закінчення середньої школи, може знадобитися додаткове навчання в середній загальноосвітній школі, перш ніж вони почнуть навчатися у старшій школі / відерегоенде-школі. Деякі муніципалітети пропонують додатковий рік в середній загальноосвітній школі. В інших місцях учні можуть піти до середньої загальноосвітньої школи для дорослих або до підготовчого класу старшої школи 2-ї ступені/ відерегоенде-школи. У багатьох місцях існують, так звані, комбіновані класи, де молодь отримує більше середньої освіти у старшій школі / відерегоенде-школі.

Ця брошура підготовлена Національним центром мультикультурної освіти у співпраці з Батьківським комітетом середньої освіти.

Alle illustrasjonsbilder er fra Shutterstock.com

NAFO

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

**Foreldreutvalget
for grunnsopplæringen**

